

## การวิเคราะห์การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “เงือกน้อย”

### An Analysis of Translation Edition Editing and Translation Techniques of Young Adults' Fiction “The Little Mermaid”

อรอนงค์ นะคะจัด

สาขาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

#### บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเชิงวิเคราะห์ประเภทของการปรับบทแปล และกลวิธีการแปลที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “THE LITTLE MERMAID” (เงือกน้อย) ผู้วิจัยนำหลักเกณฑ์ในการปรับบทแปลของ สัจฉิว สายบัว เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ โดยการนำเสนอตัวอย่างที่มีลักษณะโดดเด่น จำนวน 20 ตัวอย่าง โดยพบว่า มีการนำ การปรับบทแปลระดับคำ ประเภทการเติมคำอธิบายมาใช้มากที่สุด รองลงมาคือ การปรับ โครงสร้างในระดับประโยค การตัดคำ หรือสำนวนที่ถูกลำเอียงมาใช้มากเป็นอันดับที่สาม ส่วนการปรับ โครงสร้างระดับที่สูงกว่าประโยค ถูกนำมาใช้น้อยที่สุด ในส่วนของกลวิธีการแปลนั้น ผู้แปลใช้การแปลทั้งแบบตรงเป็นส่วนใหญ่โดยใช้การปรับบทแปล และการเลือกใช้คำที่เหมาะสม

**คำสำคัญ:** การปรับบทแปล กลวิธีการแปล

#### Abstract

The research dealt with translation editing and translation techniques of young adults' fiction “The Little Mermaid” The researcher applied Sanchawi Saibua's principles of translation editing to analyze the data which included 20 sample texts. The result of this study showed that the technique of adding explanation was used the most, followed by modifying structure of the sentences, and arranging words within a paragraph was used the least.

Besides, the translation process in this story appropriately relied on literal translation, rather than free translation techniques. Also, editing techniques and word choice could help maintain the natural flow of the language; thus, readers could acquire the same flavor and achieve the same purpose as in the original version.

**Keywords:** Translation editing, strategy of translation, Translation technique, “The Little Mermaid”

## 1. บทนำ

ในปัจจุบัน ผู้คนจำนวนไม่น้อยสามารถสื่อสารกันได้มากกว่าหนึ่งภาษา และยังมีภาษาอังกฤษที่ถือเป็นภาษาสากล (Lingua Franca) สิ่งที่ทำให้การแปลเป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่มีบทบาทมากในสังคมโดยพิจารณาจาก อาชีพล่าม นักแปล ยังได้รับความนิยมเป็นที่ต้องการในหลายๆธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจท่องเที่ยว ธุรกิจการศึกษา ธุรกิจสิ่งพิมพ์ หรือในวงการวรรณกรรม จะเห็นว่ามีการแปลมากมาย ในท้องตลาดซึ่งได้รับความนิยมเทียบเท่ากับวรรณกรรมต้นฉบับ ยิ่งในปัจจุบันมีการนำเอาเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการแปล เช่น โปรแกรมพจนานุกรม ที่สามารถติดตั้งกับคอมพิวเตอร์รวมทั้งเว็บไซต์ที่สามารถแปลภาษาได้ทั้งประโยค เทคโนโลยีเหล่านี้มีประโยชน์มากมายหากผู้แปลมีความสามารถสนใจเรียนรู้ และใช้อย่างเหมาะสม แต่เทคโนโลยีเหล่านี้ไม่สามารถแปลได้อย่างสมบูรณ์เพราะในการแปลนั้น แม้จะรู้ความหมายทุกคำ แต่หากไม่มีความเข้าใจในบริบทก็ไม่สามารถแปลหรือถ่ายทอดได้อย่างสมบูรณ์ เช่น ความรู้ด้านความเป็นอยู่ สังคม และวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามยังต้องเข้ามาปรับปรุงงานดังกล่าวก่อนนำไปใช้ โดยเฉพาะงานแปลที่เป็นเนื้อหาซับซ้อนละเอียดอ่อน เช่น วรรณกรรมร้อยแก้วและร้อยกรอง (มณีรัตน์, 2548) ในการแปลวรรณกรรมนั้น นอกจากผู้แปลจะถ่ายทอดความหมายแล้วยังต้องถ่ายทอดวรรณศิลป์ในการสร้างสรรค์ของนักประพันธ์ จากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง โดยต้องรักษาบริบททางวัฒนธรรมไว้ให้สมบูรณ์ (วัลยา, 2547) ส่วนการแปลวรรณกรรมเยาวชน แม้ส่วนใหญ่จะเน้นความเพลิดเพลินเป็นหลัก โดยสอดแทรกเนื้อหา มีเนื้อเรื่องที่ไม่น่าซับซ้อน ใช้ระดับภาษาต่างๆ แต่

ต้องไม่ลืมว่าผู้อ่านที่เป็นเด็กเล็ก เยาวชน มีคลังความรู้ที่จำกัดเมื่อเทียบกับผู้ใหญ่แม้ผู้แปลจะสามารถเข้าใจทั้งเนื้อหาและบริบทของต้นฉบับก็อาจมีปัญหาว่าจะสื่ออย่างไรให้ผู้อ่านต้นฉบับ รวมทั้งข้อจำกัดด้านขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่ต่างกัน ทั้งหมดข้างต้นเป็นปัญหาที่นักแปลทุกคนต้องประสบ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้พบว่า The Little Mermaid ถือเป็นวรรณกรรมอีกหนึ่งชิ้นที่ทรงคุณค่าและเป็นอมตะ เพราะมีเนื้อเรื่องชวนอ่าน ภาษาที่เข้าใจง่าย และเต็มไปด้วยจินตนาการ เมื่อนำมาแปลเป็นภาษาไทยก็ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษากลวิธีการแปลวรรณกรรมเรื่องนี้

## 2. วัตถุประสงค์

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเชิงวิเคราะห์ประเภทของการปรับบทแปลที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “เงือกน้อย” (The Little Mermaid)

## 3. วิธีการการศึกษา

เป็นการวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหาด้านภาษา ด้วยการหาข้อมูลจากเอกสาร(documentary research) เพื่อศึกษาวิธีการปรับบทแปล วรรณกรรมเยาวชนเรื่อง The Little Mermaid (เงือกน้อย) ที่ใช้ในฉบับแปลภาษาไทยจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ จำนวน 20 ตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) เพื่อนำกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะพิเศษสอดคล้องกับประเด็นในการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจาก เอกสาร ตำรา วิชาการ แปล วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ คำนิยามของการ แปล หลักการแปล แนวคิด และทฤษฎีการแปล กระบวนการแปล ข้อจำกัดหรือปัญหาในการแปล รวมทั้ง แนวคิดเกี่ยวกับการแปลวรรณกรรมเยาวชน และการปรับ บทแปล

#### ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการอ่านต้นฉบับ ภาษาอังกฤษ และฉบับแปล จากนั้นได้ศึกษาวิเคราะห์เชิง ลึก และเปรียบเทียบในลักษณะประโยคต่อประโยค เพื่อ เก็บข้อมูลในส่วนที่เป็นประเด็นน่าสนใจสำหรับนำมา ศึกษากลวิธีการปรับบทแปลแล้ววิเคราะห์ข้อมูลแต่ละ ส่วนตามลำดับ ให้อยู่ในกรอบในการศึกษาครั้งนี้

#### ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์กลวิธีการปรับบทแปล ตาม หลักเกณฑ์การปรับบทแปลของ ศัญฉวี สายบัว (2550) ซึ่ง แบ่งการแปลเป็น 2 ระดับ ได้แก่ การปรับบทแปลในระดับ คำ และการปรับบทแปลในระดับ โครงสร้าง

#### ขั้นตอนที่ 4 การสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำ มา เชื่อมโยงกับเหตุและผลตามทฤษฎีการแปลต่างๆ และ นำเสนอด้วยวิธียกตัวอย่าง จากนั้นจึงนำผลมาสรุป อภิปรายผลการศึกษา รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะสำหรับ การศึกษาครั้งต่อไป

#### 4. ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

จากการศึกษากลวิธีการปรับบทแปล ใน วรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “The Little Mermaid” (เงือก

น้อย) โดยผู้วิจัยคัดเลือกเนื้อหบบางส่วน บางตอนมา วิเคราะห์ และนำเสนอในรูปแบบของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รวม จำนวน 20 ตัวอย่าง

ตัวอย่างการวิเคราะห์ ต้นฉบับ

Far out the ocean, where is as blue as the prettiest cornflower, and as clear as crystal, it is very, very deep; so deep that no cable could fathom it: many church steeples, piled one upon another, would not reach from the ground beneath to the surface of the above ฉบับแปล

ไกลโพ้นออกไปในมหาสมุทร ณ ที่ซึ่งเป็นสีน้ำเงินงามเหมือนสีดอกคอรัณพลาว์ที่สวยงามที่สุด และใสกระจ่างเหมือนแก้วเจียรไน ความลึกนั้นสุดจะคณาดถึงขนาดที่ว่า ไม่อาจใช้เชือกเส้นใดหย่อนลงไปหยั่งให้ถึงก้นสมุทร ถึงแม้จะนำเอายอดสูงของโบสถ์ทั้งหลายมาต่อเข้าด้วยกัน ก็ไม่อาจต่อจากพื้นสมุทรขึ้นไปจนถึงผิวน้ำเบื้องบนได้

วิเคราะห์

ในประโยค “...where is as blue as the prettiest cornflower” แปลได้ว่า “ที่ซึ่งเป็นสีน้ำเงินงามเหมือนสีดอกคอรัณพลาว์ที่สวยงามที่สุด” มีการเติมคำ “งาม” ลงในฉบับแปล ผู้เขียนอาจต้องการเน้นให้ผู้อ่านรู้สึกถึงความงามที่ทะเลงดงามมากเพียงใด แม้ว่าในต้นฉบับจะไม่มีคำที่แสดงความหมายของความงาม แต่ก็ใช้วิธีเปรียบเทียบกับสีของดอกคอรัณพลาว์ซึ่งเป็นสีน้ำเงิน จึงไม่ได้ทำให้ความหมายเปลี่ยนไป ส่วนที่เดิมคำว่า “สี” ลงไปนั้น เพื่อเน้นให้ทราบว่าลักษณะที่เหมือนกันนั้นคือ สี ไม่ใช่ลักษณะอื่น นอกจากนี้มีการปรับระดับโครงสร้างคือการทับศัพท์ “cornflower” โดยแทนเสียงภาษาไทยได้ว่า “คอรัณพลาว์” ซึ่งเป็นพืชดอกขนาดเล็กและออกดอกปี

ละครึ่ง มีกลีบที่เรียวยาวแหลม ดอกมีสีน้ำเงินเข้ม และเพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบว่า “คอร์นฟลาวเวอร์” คือ ดอกไม้ชนิดหนึ่งจึงมีการเติมลักษณะนาม “ดอก” ลงไปในประโยค นอกจากนี้ยังมีการปรับระดับโครงสร้างคำในข้อความ “...it is very, very deep...” กล่าวคือ “deep” ในต้นฉบับ ทำหน้าที่เป็นคำคุณศัพท์ แปลว่า “ลึก” แต่เนื่องจากต้นฉบับเป็นประโยคที่มีประธานเป็น “it” เมื่อนำมาแปลเป็นภาษาไทยแล้ว ไม่มีความจำเป็นที่จะรักษาโครงสร้างเดิมไว้ ผู้แปลจึงปรับบทแปลโดยการแทนความหมาย “...it is very, very deep...” ด้วยคำว่า “ความลึก” ซึ่งทำหน้าที่เป็นคำนาม และประธานในประโยค จะเห็นว่าในต้นฉบับนี้ใช้คำวิเศษณ์ “very” “so” “indeed” เพื่อเน้นว่ามหาสมุทรลึกมาก ผู้แปลแทนความหมายของคำว่าโดยรวมว่า “สุดจะลึกลึก” แปลความหมายตามตัวอักษรได้ว่า สุดระยะที่สามารถนับได้เป็นการแทนความหมายที่กระชับและเหมาะสม อีกประการหนึ่งมีการปรับระดับคำโดยการใช่วลี “หย่อนลงไปหยั่งให้ลึก” แทนคำว่า “fathom” ซึ่งในบริบทของภาษาต้นฉบับหมายถึงการวัดความลึกของระดับน้ำในท้องทะเล การปรับภาษาในลักษณะนี้ถือเป็นการปรับในระดับคำแบบใช้วลีแทนคำ ซึ่งทำให้ภาษาฉบับแปลมีความไพเราะมากกว่าการแปลตรงว่า “วัดความลึก” ประการสุดท้ายมีการปรับระดับคำโดยการเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่างๆ เช่น “...many church steeples, plied one upon another, would not reach from the ground beneath to the surface of the above.” ฉบับแปลมีการเติม “ถึงแม้จะนำเอา...ก็” ซึ่งทำให้เนื้อความที่ได้เป็นธรรมชาติและกลมกลืนด้วยสำนวนภาษาไทยแม้ว่ามีการปรับบทแปลหลายประเภท ทั้งระดับคำ และระดับโครงสร้าง แต่จะเห็นได้ว่าไม่ได้ทำให้ใจความขาดหายหรือเปลี่ยนแปลงไปจากต้นฉบับ แต่กลับทำให้เนื้อความดูเป็นธรรมชาติและยังคงรักษาอรรถรสไว้ได้เป็นอย่างดี

ต้นฉบับ

We have not even grave down here of those we love, We have not immortal souls, we shall never live; but like a green sea-weed, when once it has cut off, we can never flourish more.

ฉบับแปล

ข้างล่างนี้ เราไม่มีแม้แต่หลุมฝังศพของผู้ที่เรารัก ไม่มีวิญญาณอันเป็นอมตะ แต่เปรียบประหนึ่งสาหร่ายทะเลสีเขียวที่ถูกตัดออกไป เราจึงไม่อาจงอกงามขึ้นมาใหม่ได้

วิเคราะห์

มีการปรับบทแปลโดยการสลับลำดับการเรียงคำในประโยค “We have not even grave down here of those we love” เมื่อแปลเป็นภาษาไทย “down here” ทำหน้าที่เป็นส่วนขยายของประโยค โดยผู้แปลแทนความหมายว่า “ข้างล่างนี้” ไม่สามารถวางไว้ตรงกลางประโยคได้ จึงต้องเรียงคำในประโยคเสียใหม่ โดยผู้แปลยก “ข้างล่างนี้” มาวางไว้หน้าประโยคแทน

นอกจากนี้ยังมีการละไม่แปลประโยค “, we shall never live again” หากแทนความหมาย ประโยคนี้จะได้ว่า “เราจะไม่ฟื้นคืนชีพ” ที่เป็นเช่นนี้ ผู้แปลอาจพิจารณาแล้วว่า บริบทก่อนหน้าที่ระบุว่า “We have not immortal souls” และบริบทต่อมาระบุว่า “but like a green sea-weed, when once it has been cut off, we can never flourish more.” ทั้งหมดนี้สามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่า ธรรมชาติของเจ็คนั้นเมื่อตายแล้วจะเป็นเช่นไร ต่างจากมนุษย์อย่างไร การละไม่แปล “we shall never live again” จึงไม่ทำให้เสียใจความสำคัญหรืออรรถรสไป

เมื่อได้ผลวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้เรียงลำดับประเภท การปรับบทแปลที่พบมากที่สุดไปสู่น้อยที่สุด โดยพบว่าผู้ แปลใช้วิธีแปลตรงเป็นส่วนใหญ่และใช้การปรับบทแปล รวมถึงการเลือกใช้คำที่เหมาะสมแก้ปัญหาด้านความ แตกต่างระหว่างภาษา ทำให้ได้ผลงานที่เต็มไปด้วย จินตนาการ สามารถเทียบเคียงกับต้นฉบับ และรักษา รูปแบบของการนำเสนอความคิดเดิมไว้อย่างสมบูรณ์

#### 4.1 การปรับบทแปลระดับคำ

4.1.1 ผู้แปลใช้วิธีเติมคำอธิบายมากที่สุดซึ่งมีจุดประสงค์ เพื่อช่วยให้คำที่เป็นปัญหาที่มีความหมายชัดเจนขึ้น เช่น การ เติมลักษณะนาม นอกจากนั้นยังช่วยให้วรรณกรรม มี ท่วงทำนองที่ไพเราะ เช่นการเติมคำอธิบายที่เป็นคำคล้อง จอง เพื่ออธิบายคำว่า “blue” ว่า “น้ำเงินงาม” หรือการเติม คำอธิบายคำว่า “beautiful” ว่า “สวยสดงดงาม” หรือการ เติมคำอธิบายเพื่อเพิ่มจินตนาการให้ผู้อ่าน เช่น การเติมคำ สัจพจน์ ผู้แปลสื่อความหมายของคำ “thunder rolled” ด้วย คำว่า “ฟ้าร้องครืนครืน” ซึ่งประเด็นในการปรับบทแปล ดังกล่าวสอดคล้องกับฉฐวรรค ( 2544) ในเรื่องการใช้ ภาษากาพย์ในการเปรียบเทียบสิ่งที่เข้าใจยากกับสิ่งที่ เข้าใจง่าย จากการศึกษาพบว่าการใช้ภาษากาพย์ที่พบบ่อย ในวรรณกรรมเรื่องนี้ คือ คำอุปมา เป็นการเปรียบเทียบ มักจะเปรียบสิ่งที่เหมือนกันโดยใช้คำเช่น ดัง ราวกับ ประดุจ ปาน ดังเช่นที่นำเสนอในตัวอย่างที่2 “her skin was as clear and delicate as a rose-leaf, and her eyes as blue as the deeper sea; ...” ฉบับแปลได้ว่า “ผิวพรรณสดใส ละเอียดย่อนดุจกลีบกุหลาบ พระเนตรสีน้ำเงินดั่งท้อง ทะเลส่วนลึกสุด”

4.1.2 การใช้วลี หรือประโยคแทนคำ พบว่าผู้แปลใช้การ ปรับบทประเภทนี้ในกรณีที่ไม่สามารถหาคำแทน ความหมายได้ ซึ่งตรงกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปล ของ ปรีชา (อ้างถึงใน เสาวลักษณ์, 2533) กล่าวคือ ผู้แปล ต้องพยายามถ่ายทอดความหมายจากภาษาต้นฉบับไปยัง ภาษาที่สองให้ได้ครบถ้วนบริบูรณ์ โดยอาจจะปรับเปลี่ยน รูปแบบการเสนอความหมายไปบ้างเพื่อให้ได้ครบถ้วน ตามต้นฉบับ

4.1.3 การใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำทำ ที่อ้างถึงสิ่งเฉพาะกว่า จากการศึกษาพบว่า ผู้แปลยังใช้ การปรับบทประเภทนี้ เมื่อกล่าวถึงสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดย ละเอียดยาวไปแล้ว หากต้องกล่าวถึงอีกครั้งจึงแทน ความหมายให้กว้างขึ้น อาจเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้คำซ้ำ ขาด ความหลากหลาย ซึ่งตรงกับทฤษฎี “reference synonym” ของ Newmark (1981) คือการเลือกใช้อันที่มีความหมาย เดียวกัน มาแทนความหมายของคำที่กล่าวถึงไปแล้ว เพื่อ หลีกเลี่ยงการใช้คำซ้ำการดังเช่นที่นำเสนอไปในตัวอย่าง 10 ต้นฉบับ: Through the midst of these crushing whirlpools the little mermaid was obliged to pass, to reach the dominions of the sea witch; and also for a long distance the only lay right across a quantity of warm, bubbling mire, call by the witch her turfmoor ฉบับแปล: เฝื่อนน้อยจำต้องว่ายผ่านใจกลางน้ำวนหลายแห่งนี้ เพื่อจะ ไปยังสถานที่อันเป็นเขตครอบครองของแม่มด และจะต้อง ว่ายน้ำเป็นระยะทางไกลตามเส้นทางสายเดียวซึ่งผ่านปลัก โคลนอุ่นที่เดือดปุดๆ แม่มดเรียกทางนี้ว่า “ทุ่งหญ้าของ ซ้ำ” การปรับบทแปลดังกล่าวตรงกับ ฉฐวรรค (2544) ใน หัวข้อ “การหลกคำ” หมายถึง การเลี่ยงการใช้คำซ้ำๆ โดย หาคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาสลับเปลี่ยนใช้แทน

4.1.4 การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่างๆ เพื่อให้บทแปลมีความต่อเนื่องกลมกลืน และแสดงความสัมพันธ์ระหว่างประโยคหรือ วลี การปรับประเภทนี้ ช่างแก้ปัญหาเรื่องความแตกต่างทางไวยากรณ์ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากภาษาอังกฤษและภาษาไทยมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ภาษาอังกฤษแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มความคิดซึ่งเป็นวลีหรือประโยคด้วยโครงสร้างชนิดไม่มีใช้ในภาษาไทย การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น การปรับบทแปลนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีของ เซวง จันทรเขตต์ (อ้างถึงใน เสาวลักษณ์, 2533) โดยกล่าวว่า ผู้แปลควรปรับบทแต่งฉบับแปล ให้มีลักษณะเหมาะสมกับขอบเขตของประสบการณ์ของผู้รับสารให้มากที่สุด

4.1.5 การตัดคำหรือสำนวนทิ้ง เพื่อให้บทแปลกระชับและไม่เยิ่นเย้อ บางครั้งผู้แปลจึงพิจารณาตัดคำบางคำ หรือสำนวนบางสำนวนทิ้ง โดยเฉพาะคำที่แทนความหมายซ้ำ สอดคล้องกับกลวิธีการแปลของ เบเกอร์ (1992) ซึ่งกล่าวว่า หากความหมายของคำบางคำไม่มีความจำเป็นต่อความเข้าใจในเรื่องของผู้อ่าน ก็สามารถตัดทิ้งได้

#### 4.2 การปรับบทแปลระดับโครงสร้างภาษาแบ่งออกเป็น

4.2.1 ระดับเสียง หรือการทับ จากการศึกษาพบว่า คำที่ใช้ทับศัพท์ในวรรณกรรมเรื่องนี้เป็นคำที่นิยมพูดทับศัพท์อยู่แล้ว เช่นคำว่า Lillies (ลิลลี่), Muslim(มุสลิม) ,Cornflower (คอร์นฟลาวเวอร์) ,Cabin(เคบิน) แต่เพื่อหลีกเลี่ยงความไม่เข้าใจที่อาจเกิดขึ้นกับผู้อ่าน โดยเฉพาะผู้อ่านที่เป็นเยาวชน และปรับให้คำเหล่านี้นำมาใช้แบบคำไทย จึงมีการเติมลักษณะนามไว้ข้างหน้า ได้ว่า ดอกลิลลี่ ดอกคอร์นฟลาวเวอร์ ผ้ามุสลิม และห้องเคบิน การทับศัพท์

เช่นนี้ทำให้ผลงานแปลที่คงกลิ่นอายของต้นฉบับไว้อย่างกลมกลืน

4.2.2 ระดับโครงสร้างคำ ผู้แปลมีความจำเป็นต้องปรับโครงสร้างคำให้เหมาะกับบริบทแวดล้อม เช่นตัวอย่างที่ 14 “Presently they came in sight of land” ในฉบับแปลเขียนว่า “ในไม่ช้า ทั้งสองก็มาถึงชายหาด” ซึ่ง presently เป็นคำกริยาวิเศษณ์ ขณะที่ในภาษาไทย ไม่มีคำแต่มีวลี “ต่อมาอีกไม่ช้า” ที่ความหมายตรงตามต้นฉบับ จึงมีความจำเป็นต้องปรับ โครงสร้างคำอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

4.2.3 ระดับประโยค จากการศึกษาพบว่า ผู้แปลมักปรับระเบียบการเรียงคำแบบเดียวกันได้ในภาษาไทย ดังเช่นการย้ายคำ “However” แทนความหมายว่า “อย่างไรก็ตาม” และ “she said” แทนความหมายว่า “เธอกำลังว่า” จากหลังประธานมาวางไว้หน้าประธานที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากตำแหน่งของคำในประโยคของทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และอีกหลายภาษา มีความสัมพันธ์ต่อการสื่อความหมาย (สัญฉวี, 2550) แต่ในระเบียบวิธีการเรียงคำเพื่อสื่อความหมายเดียวกัน มีทั้งส่วนที่เรียงคำเหมือนกันและส่วนที่เรียงคำต่างกัน ตัวอย่างข้างต้นนั้น หากแปลเรียงตามคำ จะได้ประโยคที่ผิดหลักการเขียนภาษาไทย

4.2.4 การปรับโครงสร้างในระดับที่สูงกว่าประโยค จากการศึกษาพบว่า ถูกนำมาใช้น้อยที่สุดสาเหตุอาจเนื่องมาจากต้นฉบับเป็นวรรณกรรมสำหรับเยาวชนที่มีโครงสร้างของภาษา รวมไปถึงเนื้อเรื่องที่ไม่น่าซับซ้อนเข้าใจง่ายอยู่แล้ว หากแปลตรง หรือปรับบทแปลในส่วนอื่นแล้วสามารถทำให้ฉบับแปลเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของผู้เขียนต้นฉบับได้จึงไม่มีความจำเป็นต้องปรับโครงสร้างที่สูงกว่าประโยค แต่ในบางประโยคเช่น “I must travel, he had said to her, ...” ฉบับแปลได้ว่า “เจ้าชายรับสั่งแก่เจ้าน้อย” เป็นการปรับโครงสร้างภาษา

ซึ่งเป็นการปรับที่สูงกว่าระดับประโยค จะเห็นว่าผู้แปลยกประโยค “he said to her” ซึ่งแทนความหมายได้ว่า “เจ้าชายรับสั่งแก่เจ้าน้อย” มาวางไว้ด้านหน้าแล้วจึงตามด้วยประโยคที่เหลือการปรับข้างต้นนี้ ผู้แปลอาจเห็นว่าจะไม่ได้ทำให้ความหมาย และลำดับเนื้อเรื่องผิดเพี้ยนไป จึงปรับเพื่อความเหมาะสมตามวิจารณ์ของผู้อ่าน

### 5. การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ประเภทการปรับบทแปลทั้ง 20 ตัวอย่าง ผลปรากฏว่าผู้แปลได้นำการปรับบทแปลมาใช้ทั้งหมด 9 ประเภท ตามหลักเกณฑ์การจำแนกของ สัญญวี (2550) โดยพบว่า การเติมคำอธิบายเพิ่ม เป็นการปรับบทแปลที่นำมาใช้มากที่สุด เพื่อช่วยให้คำที่เป็นปัญหามีความหมายชัดเจนขึ้น เช่น การเติมลักษณะนาม สอดคล้องกับความคิดของบาร์นเวล (1980) ซึ่งเสนอให้ถ่ายทอดสิ่งที่ไม่เป็นที่รู้จักในวัฒนธรรมของผู้รับสาร โดยการใช้อธิบายหรือวลีอธิบาย นอกจากนั้นการเติมคำอธิบายเพิ่มยังช่วยให้วรรณกรรม มีท่วงทำนองที่ไพเราะ เช่นการเติมคำอธิบายที่เป็นคำคล้องจอง เพื่ออธิบายคำว่า “blue” ว่า “น้ำเงินงาม” การปรับโครงสร้างในระดับประโยคถูกนำมาใช้มากเป็นอันดับที่สอง จากการศึกษาพบว่า ผู้แปลมักปรับระเบียบการเรียงคำในประโยค หรือวลีที่ไม่สามารถเรียงแบบเดียวกันได้ตามหลักภาษาไทย ดังเช่นการย้ายคำ “However” แทนความหมายว่า “อย่างไรก็ตาม” จากหลังประธานมาวางไว้หน้าประธาน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ตำแหน่งของคำในประโยคของทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และอีกหลายภาษามีความสัมพันธ์ต่อการสื่อความหมาย (สัญญวี, 2550) แต่ในระเบียบวิธีการเรียงคำเพื่อสื่อความหมายเดียวกัน มีทั้งส่วนที่เรียงคำเหมือนกัน และส่วนที่เรียงคำต่างกัน ตัวอย่างข้างต้นนั้น หากแปลเรียงตามคำจะ ได้ประโยค “พระราชชนนีอย่างไรก็ตามสมควรจะได้รับคำชมเชยเป็นที่ยิ่ง” สื่อความหมายได้ แต่

ไม่ใช่วิธีการเรียงคำที่ถูกต้องในภาษาไทย นอกจากนี้การปรับบทแปลดังกล่าวยังสอดคล้องกับประเภทการแปลแบบ Modified literal translation ของบาร์นเวล(1980) คือการแปลที่คงรูปแบบในภาษาต้นฉบับเอาไว้เท่าที่จะพอทำได้ โดยมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบเท่าที่จำเป็น เพื่อหลีกเลี่ยงรูปแบบที่ผิดไวยากรณ์ในภาษาฉบับแปล การตัดคำหรือสำนวนทั้งถูกนำมาใช้มากเป็นอันดับที่สาม เพื่อให้บทแปลกระชับและไม่เยิ่นเย้อ บางครั้งผู้แปลจึงพิจารณาตัดคำบางคำ หรือสำนวนบางสำนวนทิ้ง โดยเฉพาะคำที่แทนความหมายซ้ำอย่างเช่นในการนำเสนอ ตัวอย่าง 6 “said the old dowager, her grandmother” ทั้งสองคำนี้หมายถึงบุคคลเดียวกัน ผู้แปลจึงตัดคำหนึ่งออกได้ว่า “ข้าเจ๊อก” ซึ่งสามารถเก็บความหมายของคำในต้นฉบับได้ครบ เพราะคำในต้นฉบับก็มีความหมายที่ซ้ำซ้อนกันอยู่ ไม่มีความจำเป็นต้องแปลทั้งสองคำ วิธีปรับบทแปลเช่นนี้สอดคล้องกับกลวิธีการแปลของเบเกอร์ (1992) ซึ่งกล่าวว่า หากความหมายของคำบางคำไม่มีความจำเป็นต่อความเข้าใจในเนื้อเรื่องของผู้อ่าน ก็สามารถตัดทิ้งได้ นอกจากการปรับบทแปลแล้ว กลวิธีการแปลอีกประการหนึ่งที่ผู้แปลนำมาใช้ คือ การเลือกใช้คำ เนื่องจากภาษาไทยมีคำหลายคำที่ แม้มีความหมายตรงเหมือนกัน แต่ความหมายแฝง หรือใช้ได้ต่างวาระกัน หรือบางครั้งใช้ได้เหมือนกันทุกประการแต่ ในบางกรณีก็ลึกซึ้ง ก็นใจไม่เท่ากัน สิ่งนี้ถือเป็นข้อได้เปรียบในการแปล แต่ต้องเลือกใช้คำให้เหมาะสม

### 6. บทสรุป

ผลงานวิจัยฉบับนี้ได้ศึกษา “The Little Mermaid” (เจ๊อกน้อย) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการแปลและการปรับบทแปลวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง “เจ๊อกน้อย” งานแปลของผกาดี อุดตโมทย์ จากต้นฉบับภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย โดยผู้วิจัยได้นำกรอบความคิด

การปรับบทแปลของ สัจฉวิ สายบัว มาเป็นเกณฑ์ในการศึกษาซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผู้แปลได้นำการปรับบทแปลประเภทการเติมคำอธิบายมาใช้มากที่สุด ส่วนการปรับโครงสร้างในระดับสูงกว่าประโยคพบว่าถูกนำมาใช้ปรับบทแปลประเภทการเติมคำอธิบายมาใช้มากที่สุด ส่วนการปรับโครงสร้างในระดับสูงกว่าประโยคพบว่าถูกนำมาใช้น้อยที่สุด จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทั้งประเด็นที่น่าสนใจและข้อเสนอแนะที่จะเอื้อประโยชน์ให้ผู้ที่ต้องการจะศึกษาเกี่ยวกับการปรับบทแปล ดังต่อไปนี้

6.1 ควรศึกษาการปรับบทแปลในวรรณกรรมที่มีการแปลเป็นภาษาไทย มากกว่าหนึ่งฉบับ เพื่อเปรียบเทียบและศึกษาความหลากหลายของภาษาไทยที่นำมาใช้แปลต้นฉบับเดียวกัน จะช่วยให้มุมมองการปรับบทแปลของผู้ศึกษากว้างขึ้น

6.2 ควรศึกษาวิเคราะห์การแปลวรรณกรรมเรื่องอื่นของ ศกาวดี อุตตโมทย์ เพื่อเปรียบเทียบว่าผู้แปลมีการใช้การปรับบทแปลและกลวิธีการแปลในลักษณะใดกับวรรณกรรมเรื่องอื่นๆ

6.3 ควรมีการศึกษารูปแบบการปรับบทแปลในรูปแบบอื่นๆ เช่น การปรับบทแปลที่ต้นฉบับเป็นภาษาไทย และแปลเป็นภาษาอังกฤษ

## 7. กิตติกรรมประกาศ

รายงานการค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาของ ดร.นครเทพ ทิพย์สุภราชฤทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ให้ข้อเสนอแนะ แนวคิดตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ มาโดยตลอด จนทำให้รายงานถูกต้องสมบูรณ์ จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณบิดา มารดา และสมาชิกในครอบครัว รวมไปถึง

เพื่อนๆ ทุกคนที่ทำให้กำลังใจที่ดีเสมอมา ความดีอันเกิดจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้เขียนขอมอบแด่บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านด้วยความซาบซึ้งในพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

## 8. เอกสารอ้างอิง

- ปรีชา อุนรัตน์. การแปลอังกฤษเป็น ไทย. กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์ดวงกมล จำกัด, 2533.
- มณีรัตน์ สวัสดิวัตน์ ณ อยุธยา. การแปล: หลักการและการวิเคราะห์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- วัลยา วิวัฒน์ศร. การแปลวรรณกรรมวิเคราะห์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- สัจฉวิ สายบัว. หลักการแปล. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550
- ฮันต์ คริสเตียน แอนเดอร์สัน. เมื่อน้อย. แปลโดยศกาวดี อุตตโมทย์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผีเสื้อ, 2539.
- Baker, M. (1992). In other words. New York: Clays Ltd., St Lves Plc.
- Barnwell, K.L.G. (1980). Introduction to semantic and translation. Summer Institute of Linguistics: Horseleys Green.
- Newmark, Peter. Approaches to Translation. Oxford: Pergamon, 1981.
- Nida. Eugene A., and Taber, Charles R. The Theory and Practice of Translation. Leiden: The United Bible Society, 1982.
- Savory, T.H. The Art of Translation. London: Cape, 1968.
- Tytlar, A.F. Essay on the Principles of Translation. Amsterdam: John Benjamin.